

UIT DE STUDEERCEL.

Voor twee jaren kreeg ik midden in Juli het bezoek van twee Engelschen, Mr. en Mrs. Roger Acton uit Londen. Ik kende den eerste uit eene correspondentie over eene vertaling. *The Illustrated London News* zou eene uit het Nederlandsch vertaalde novelle opnemen. Mr. Roger Acton gaf zich veel moeite voor deze zaak, maar mocht er niet in slagen de novelle geplaatst te krijgen.

Bij het binnentreden van Mr. en Mrs. Roger Acton zag ik twee reeds vrij bejaarde personen — de man, mager en schraal, de dame omvangrijk, breed.

Zoodra hij mij de hand gereikt had en Mrs. Acton had voorgesteld, begon hij in het Nederlandsch :

„Whai komme Hollant bekaike . . . Whai . . .”

Daar hij ophield, antwoordde ik in het Engelsch, en greep het verdere gesprek in het Engelsch plaats. Zoodra ik de beide oudjes op hun gemak geïnstalleerd had, bracht Roger Acton een exemplaar te voorschijn van Edmundson's *Milton and Vondel*, ten einde mij een bewijs zijner belangstelling in onze nationale Letterkunde te geven. Hij had de voornaamste onzer letterkundige artisten gelezen, vooral had hij veel werk gemaakt van „modern Dutch literature”. Het gesprek liep hoofdzakelijk over vertalingen van het Nederlandsch in het Engelsch. Hij sprak zijn leedwezen uit over het niet plaatsen van de vermelde novelle in *The Illustrated London News*. Hij eindigde met de verzekering :

„London publishers don't want now translations, except Zola and Ibsen, they don't care for tales of Dutch or German life.”

En de dikke Mrs. Acton voegde er bij :

„The popular taste in England has greatly changed of late years.”

Schoon we dit alle drie betreurden, bleef ons niet veel meer over dan te berusten in de feiten. Hierna deelde hij mij mee, dat hij eene ongemeene ingenomenheid koesterde voor Schimmel's historische romans, en dat hij van plan was *Sinjeur Semeyns* en *De Kapitein van de Lijfgarde* in het Engelsch te vertalen; ja, dat hij reeds een deel van die taak had volbracht. Zijne voorkeur in dit opzicht sproot hoofdzakelijk uit zijne bewondering voor Willem III. Met vuur gewaagde hij van: „our King and your Stadholder. William, Prince of Orange.” En luider sprekend, ging hij voort :

„I mean that born leader and commander of men, the champion of European and national rights and liberties, the saviour of English independence in 1688, to whom, in my opinion, we are indebted for the preservation of our constitutional government, of our civil and religious freedom, and of the Union of Ireland and Scotland with England.”

Ik wees er hem op, dat bij de gebleken onverschilligheid van het Engelsche publiek en de Engelsche uitgevers het voor hem eene groote teleurstelling zou zijn, als hij, na het volbrengen eener reusachtige taak — het vertalen van zes

groote octavodeelen — eens niet slaagde in het vinden van een uitgever. Hij antwoordde, dat, zoodra er Engelsche onderwerpen behandeld worden, de onverschilligheid der Londensche uitgevers ophoudt. *De Kaptein van de Lijfgarde* speelt bijna geheel op Engelschen bodem, en behandelt het groote jaar 1688 met den glorieijken intocht van Willem III te Exeter. Zoo iets vindt altijd uitgevers. En over *Sinjeur Semeyns* zeide hij mij het volgende:

„*The figure and conduct of our William of Orange, who is also yours, had been more truly represented to us by Lord Macaulay than by any preceding historian; but no English writer has yet attempted to portray the Dutch life of William and his patriotic services to the Netherlands from 1672, when he repelled the French invasion, to the Peace of Ryswick. We have, indeed, no complete biography or history of his whole career; I yet hope, that this desideratum will some day be supplied. In the mean time, I thought a translation of both Schimmel's historical romances — the first of them, Sinjeur Semeyns, containing such incidents as the French occupation of Utrecht, the camp of William at Bodegraven, and the defense of the country towards Amsterdam, by the aid of the waters, illustrated by the repulse of the enemy's attack at the village of Abkou — might excite some interest among our readers!*”

Ik wenschte hem, dat hij mocht slagen in zijne onderneming, die zeer zeker de kennis onzer letteren in Engeland zou ten goede komen, die daarenboven voor den Nederlandschen auteur een aangenaam bewijs van waardeering zou opleveren. Mr. Acton stemde dit vol geestdrift toe, en antwoordde:

„*I think Schimmel's works are fine creations of true genius, deserving to be known all over Europe!*”

Wij spraken nog geruimen tijd over allerlei letterkundige onderwerpen, totdat we gezamenlijk vertrokken, om naar de Kloksteeg te wandelen, waar het echtpaar Acton het huis van John Robinson wilde in oogenschouw nemen, en het bronzen gedenkbord der Sint-Pieterskerk, ter eere der *Pilgrim Fathers* aan den zuidelijken zijbeuk bevestigd.

En nu voor eenige weken zond Mr. Roger Acton mij een fraai boekdeel, getiteld: *The Lifeguardsman. A Tale of the English Revolution. Adapted from Schimmel's „De Kaptein van de Lijfgarde.”* Londen, *Adam and Charles Black*, 1896. Bij nader onderzoek blijkt, dat er van de vertaling van *Sinjeur Semeyns* niets gekomen is, dat enkel eene „*adaptation*” van *De Kaptein van de Lijfgarde* in het licht komt.

Schimmel's kunstwerk moest in het Engelsch verschijnen, want het speelt bijna geheel in Engeland, en behandelt een allergewichtigst tijdstip uit de Engelsche historie; een tijdstip, juist twee honderd jaren vóór de verschijning van *De Kapitein van de Lijfgarde* vallende. In dit kunstwerk is met groote uitvoerigheid en groote breedheid, die van zeer ernstig en langdurig onderzoek getuigen, de tocht van Willem III naar Engeland in 1688 geschilderd. Al de historische momenten zijn voortreffelijk opgevat, van het eerste oogenblik af, als Willem III afscheid neemt van Hun Groot Edelmogenden en Hun Hoogmogenden, en de achtenswaardige Fagel de taal spreekt van een vaderlander

en van een trouw dienaar. En zoo gaat het voort met den intocht van het Staat-sche leger binnen Exeter, om later nog door eene breede, epische schildering van den bloedigen slag aan de Boyne in top van kracht te stijgen.

Wat in *De Kapitein van de Lijfgarde* voor de Nederlandsche lezers hoofd-zaak was, de houding en de handelingen van den Kapitein Semeyns in Engeland, na de ontmoeting van een zonderling, verwaarloosd en bekoorlijk jong meisje, door Schimmel Maud genoemd, die eene dochter blijkt te zijn van Koning James II en zijne bijzit Kate Sedley, later Gravin van Dorchester, wordt in de „*adaptation*” van Roger Acton belangrijk besnoeid. Het meisje noemt hij Nelly. „*Maud*” *could not have been the name of a English girl at this period*” — meent hij. Hij wijkt daarom ook af van Schimmel’s voorstelling, die Kate Sedley doet omkomen in den slag bij de Boyne. Hij laat dit feit weg, „*because she in fact lived many years longer, married a Lord Portmore, and had two legitimate children.*” Tevens maakte hij eene wijziging in het verhaal van al wat voorafging aan den slag bij de Boyne, op historische gronden.

Roger Acton heeft de drie deelen van Schimmel, die te saam een kleine duizend pagina’s bevatten, ingekrompen tot 349. Hij heeft bovendien het slot geheel gewijzigd. Schimmel laat den Kapitein Semeyns, volkomen verzoend met de zijnen, als „meesterknaap van de wildernissen op de Veluwe,” in het oude Loo, gunsteling van Willem III, in volmaakt gelukkigen staat leven. Roger Acton vond het beter een geheel ander einde aan het verhaal te maken. Na den slag bij de Boyne laat hij Koning William III, die gewond is aan den schouder, rust nemen in eene hoeve. Semeyns, die in ongenade is gevallen, staat als gewoon soldaat op wacht. Hij bemerkt, dat twee sluipmoordenaars zich verbergen achter eene hoogte, en zoodra een van hen zijn hoofd vertoont, dood hij hem met een musketschot, maar wordt zelf doodelijk getroffen door een pistoolschot van den tweeden sluipmoordenaar. Geertruyd Semeyns vindt alleen het lijk van den verloren echtgenoot.

Het schijnt zeer te betwijfelen, of de auteur van *De Kapitein van de Lijfgarde* met deze laatste wijziging ingenomen is. Daarenboven, vele lezers van Acton’s „*adaptation*” kunnen tegen deze inkrimping en besnoeiing van Schimmel’s kunstwerk gewichtige bezwaren opperen. Het Engelsche boek kan met een paar pennestroken worden afgemaakt, en daar de goede, ijverige en zeer bescheiden Roger Acton, die zelfs zijn naam verzwijgt op het titelblad, zeer goed verstaat wat in onze taal geschreven wordt, is het te vreezen, dat hij door een afkeurend oordeel over zijn boek sterk zal worden aangegrepen.

Dit wordt door den steller dezer regels opgemaakt uit een brief, hem onlangs door Roger Acton toegezonden. Hij verzoekt daarin, dat men in het oog houde onder welke omstandigheden hij zijne „*adaptation*” heeft geschreven. De Londensche uitgevers wilden niet hooren van eene trouwe vertaling in drie deelen. Meer dan één deel mocht het werk niet beslaan. Daarenboven moest de vertaler zich alleen bezig houden met dat deel van Schimmel’s roman, dat naar Engeland en Ierland brengt. Op zijn verzoek voer ik hem hier sprekend in:

„I wish to explain my work as the „adapter.” I fear that some Dutchmen, if they happen to see this volume, may find fault with me for having made an excessive use, if not abuse, of the faculty of „adapting,” by the large omissions and alterations, whih I have been compelled to effect; but these were required by the publishers in order to reduce the size of the book, and further to keep its narrative closely to the point of the conspiracy against King William, in Londen, and during the campaign on the Boyne.”

Het is duidelijk, dat Roger Acton, wilde hij zijn plan, om Schimmel's roman te vertalen, volvoeren, heel wat heeft moeten transigeeren met de heeren Adam en Charles Black. Hij had veel liever den geheelen roman van Schimmel woord voor woord vertaald, daar dit eene aangenamer en gemakkelijker taak ware geweest. Hij vond het hoogst verdrietig te moeten wijzigen en veranderen, daar hij al wat Schimmel schreef zeer waardig vond, om vertaald te worden. Hij heeft zich zeer veel inspanning getroost, en met verschillende Londensche uitgevers onderhandeld. Hij werd herhaaldelijk teleurgesteld. Hij werd verplicht groote fragmenten van het reeds vertaalde op te offeren, wilde hij niet ten eenemale vergeefschen arbeid hebben verricht.

Hij schrijft er het volgende van: *„My adaptation results in an exhibition of the main plot, showing the situation and attitude of William III here amongst us, and of the secondary underplot—here, of necessity, treated as secondary—concerning the mutual relation between Karel and Gertrude in their married life. Those two characters, a husband and wife, united by the principle of duty, but without the full warmth and sunny brightness of an earlier mutual love, present, in the later trials of his fidelity, an ethical problem of the strongest moral interest.”*

Gedurende den loop van *The Lifeguardsman* heeft Roger Acton zooveel mogelijk uit *Sinjeur Semeyns* meegedeeld, om de beteekenis van Semeyn's karakter, om dat van Geertruyd des te beter te doen in het oog vallen. Verder heeft hij in hoofdzaak den dramatischen loop der gebeurtenissen bij Schimmel behouden, en zich alleen veroorloofd Semeyns te doen sneuvelen, nadat hij het leven van Willem III had gered. Hij heeft daarenboven het advies gevraagd van een vriend en bekend novelist, Sir Walter Besant, aan wien hij zijne *adaptation* heeft opgedragen. Hij heeft den diepsten eerbied voor Schimmel's geestesgaven: oorspronkelijke en grondige karakterteekening, dramatische voorstelling der gebeurtenissen, levendige schildering van menschen en zaken.

Deze opvatting pleit voor den juisten blik van Roger Acton. Schimmel's episch-dramatisch talent in de schildering van den slag bij de Boyne kan niet hoog genoeg worden gewaardeerd. En daarom juist is eene Engelsche bewerking een heugelijk feit, daar de Engelsche bewerker der Nederlandsche Letteren een uitmuntend goed hart toedraagt. Hij houdt, na Engeland, het meest van Holland, vooral om de vele weldaden door Holland aan Engeland bewezen in het tijdvak van Willem III. Er is dunkt mij van onze zijde overvloedig reden Roger Acton voor deze gevoelens onze warmste sympathie te betuigen.

T. B.